

Vážení přátelé a čtenáři, za okny už máme jaro a s ním je tady i náš **letošní první bulletin**. Přišlo nám spousty kladných ohlasů na téma minulého čísla, ve kterém vás zaujaly rozhovory o digitalizaci, automatizaci a kybernetizaci. Přinášíme vám proto ještě jeden pohled na tuto problematiku, tentokrát z oblasti práva.

téma

DIGITALIZACE POMÁHÁ, ALE MŮŽE BÝT I NA OBTÍŽ. *Člověka úplně nahradit nelze*

O digitalizaci, automatizaci a kybernetizaci se hodně mluví především v souvislosti s výrobním průmyslem. Tento trend se ale čím dál více dostává i do dalších oblastí. Přečtěte si náš rozhovor s právníčkou **MICHAELOU LAVIČKOVOU** a získejte nový pohled na aktuální téma, které má zásadní vliv na formování budoucnosti.

Dobrý den, Michaelo, dnes se scházíme nad vhledem do budoucnosti, spojeným s automatizací, digitalizací a kybernetizací. Jaká bude – podle vás – role člověka v této době?

Myslím, že i v souvislosti s aktuální epidemiologickou situací se jedná o velice zajímavé a aktuální téma. Tahle doba nás totiž v oblastech elektronizace a automatizace posunula neuvěřitelným způsobem dopředu. Osobně budu ráda, když si z toho všeho do budoucna vezmeme jen to pozitivní, i když občas se bohužel setkáváme i s negativními dopady. Profesně se pohybuji v oblasti zdravotnictví a práva a musím konstatovat, že někdy už je té elektronizace a digitalizace tolik, že se v tom všem člověk ztrácí. Bylo by na místě roztřídit oblasti, kde má elektronizace stále přínos, a kde už spíše škodí.

Co přesně máte na mysli? Můžete to trochu rozvést?

Mám pocit, že z některých činností se postupně úplně vytrácí osobní složka, která je ale mnohdy velice potřebná. Pokud dneska člověk není dostatečně počítačově zdatný, tak už si dokonce mnohdy ani nemá možnost některé

své požadavky nebo záležitosti vyřídit. Elektronizace služeb se tak stává překážkou, protože zdaleka ne všichni si dovedou s technologiemi sami poradit. Ze své vlastní zkušenosti navíc můžu říct, že některé informace se musí občas vyplňovat opakovaně pořád dokola, a to v rámci jedné služby, což vnímám jako únavné a zbytečné. I z toho důvodu si myslím, že občas už je té elektronizace až moc a možná spíše škodí, než pomáhá. Bylo by fajn, kdyby se používala jenom tam, kde je účelná.

Vidím, že chcete ještě něco dodat.

Vzpomněla jsem si na rok 2011, kdy jsem s kamarádkami navštívila Indii. Při kupování lístků na prohlídku Taj Mahalu mě zarazila jedna věc. Každou z nás obsluhovali asi 4 lidé. V té době jsem si říkala, že to jsou blázni. Tolik lidí, aby nám prodali lístek? Jeden z nich se ptal, co mám v zavazadle. Druhý se na mě usmíval. Třetí mi tiskl lístek a čtvrtý si ode mě vzal peníze. Dneska si říkám, že bychom se mohli z tohoto modelu i něco přiučit. Bylo v podstatě moc milé, když se na mě někdo usmíval a dával najevo, že mu nejsem lhostejná. Myslím, že v rámci elektronizace služeb

státní správy a justice se ten hřejivý lidský faktor začíná z toho našeho systému tak trochu vytrácet. Na druhé straně je stále celá řada činností, ve kterých využití dostupných technologií chybí. Přitom vhodná implementace by lidem určitě zjednodušila práci, snížila byrokracii a zkrátila vyřizovací lhůty.

Služby v oblasti státní správy jsou z hlediska vztahů velmi citlivá oblast. Přesto mi občas připadá, že se lidé na úřadech spíše snaží, aby se s ostatními lidmi příliš nepotkávali. Přitom by účelem měl být pravý opak.

Je to pravda. Současně můžu říct, že vzniká určitá obava, když má klient přijít osobně. V rámci elektronické komunikace vážíte každé slovo a máte možnost si všechno důkladně rozmyslet a zauvažovat, jaká slova použijete. Případně si můžete konkrétní informace dohledat. Kdežto v přímém rozhovoru třeba nemusíte být schopní dostatečně rychle a správně reagovat. Možná to potom za městnanci cítí jako slabinu, a proto pro ně nemusí být taková situace příjemná. Možná za to částečně mohou i různé

sociální sítě. Řekla bych, že naše generace takové schopnosti ještě asi má, takže osobní setkání možná dokonce i vyhledává. Jenže ti o 20 nebo 40 let mladší už s tím budou mít pravděpodobně daleko větší problém.

Mluvila jste o zdravotnictví a právu. Vidíte v jednom anebo i druhém oboru možnost výhradního nasazení kybernetického aparátu?

Určitě ano. Myslím si, že to dokonce ve světě už funguje. Jedná se třeba o advokátní kanceláře, které fungují především online způsobem. Pro klienty zpracovávají jednoduché kontrakty, návrhy smluv a podobně. Přesně to jsou věci, které se dají vyřídit čistě elektronicky. Ono se o tom moc neví, ale i u nás některá soudní řízení probíhají čistě bez fyzické přítomnosti účastníků (zejména ve správních soudnictví). Pokud s tím tedy obě strany souhlasí. Soud potom rozhodne na základě návrhů a důkazů, které účastníci poslali. Když soud něco potřebuje, tak příslušnou stranu vyzve. Můžeme tedy říct, že účastníci jsou potřební při provádění důkazů, výpovědí anebo při výslechu. Jinak už více méně nejsou v sále fyzicky potřeba. Takže určitě to jde.

A co umělá inteligence? Počítá se s něčím, co by bylo samo schopné udělat určitou úvahu a alespoň částečně zastoupit člověka?

Pokud se budeme bavit o zdravotnictví, tak zcela určitě. V oblasti medicíny má robotizace, automatizace a umělá inteligence své opodstatnění. Můžeme říct, že i v rámci práva, justice a veřejné správy nám může automatizace pomáhat s roztríděním požadavků anebo návrhů. Přineslo by to zpružnění a zrychlení některých řízení, protože by se dostaly dříve na správný stůl. Ono tohle všechno už částečně funguje, ale prozatím je to spíše v plenkách. Takže rozhodně tady ten potenciál je. Vnímám ale i určitý problém.

Co máte na mysli?

Osobně si nejsem jistá, zda je na tento sektor připravený, aby tu změnu přijal mentálně a dokázal všechno správně zpracovat. Myslím si, že právníci i lékaři jsou profese, které vynikají v některých oblastech velkým egocentrismem. Nebo je v nich minimálně velice významný. Ten člověk musí mnohdy rozhodovat, a to často v kritických okamžicích. Musí se navíc rozhodnout správně. A pro takového

člověk může být někdy těžké přijmout, že by ho někdo mohl zastoupit, anebo jeho práci dokonce částečně nahradit.

Můžeme v oblasti práva a medicíny tedy určit místa, kde je role člověka naprosto nepostradatelná? A zůstane to tak i v budoucnu?

Jsem přesvědčená, že v určitém okamžiku je člověk ve všech oblastech nezastupitelný. Stroje a roboti za nás sice mohou udělat daleko lepší a přesnější rozhodnutí na základě vstupních dat. Nicméně, k intuici a vnímání klienta nebo pacienta potřebujete osobní zkušenost s dotyčným člověkem. Pokud zůstaneme u medicíny, tak mě jako příklad napadá třeba paliativní péče. Tady si nedokážu představit, že by nějaká umělá inteligence zvládla převzít takovouto péči o člověka. Mám na mysli výživu, péči o základní potřeby, ale třeba člověka také obejmout, utěšit ho a pomoci mu překonat krizové okamžiky v životě. V tomhle ohledu se medicína dostala do obrovské individualizace, ale v posledních letech se zase snaží vrátit trochu zpátky a vnímat člověka holisticky, protože si uvědomujeme, že celá řada potíží je skutečně psychosomatických. V tomto si myslím, že je role člověka nezastupitelná.

A když se zaměříte na právo?

Vnímám to podobně. Každý klient očekává něco trochu jiného, proto si myslím, že dobrý právník musí být také trochu psycholog. Jedině tak dokáže zákazníkovi nabídnout to, co on chce a očekává. Někdy klienti přichází a chtějí něco, o co ve skutečnosti vůbec

nestojí. Teprve až jim člověk předloží důsledky takového rozhodnutí, tak si vlastně uvědomí, že to není cesta, kterou by se chtěli vydat. Nechci být moc konkrétní, ale snad si čtenáři dokáží představit nějaký příklad.

Mně osobně se vybavil třeba film Válka Roseových.

Přesně. Nebo můžeme zmínit film *Đáb-lův advokát*, který je v tomto směru také hezkým příkladem.

Připadá mi, že je na lékaře poslední dobou vyvíjen nesmírný a nerozumný tlak. A není to ani tak úplně kvůli automatizaci, ale spíše kvůli našim očekáváním. I vzhledem k současné situaci došlo ve společnosti k takovému, dalo by se říct vystřízlivění. Lidé si uvědomili, že nejde říct: „Jsem nemocný. Pane doktore, opravte mě.“ A on to udělá. Potvrdilo se, že ten robot, ten automat je jenom nástroj. Zbytek si musíme vyřešit sami.

Myslím si, že automatizace a robotizace je skutečně velkým přínosem, ale role člověka je ve všech oblastech nezastupitelná. Očekávání jsou velká a nejhroší je neustále spoléhání se na systém. Že mi systém pomůže, že mě systém zachrání, že to systém vymyslí. Musíme si uvědomit, že odpovědnost za zdraví a za život je stále na nás samotných. Lékař se často dostává do role, kdy na něho přenášíme veškerou odpovědnost za správné rozhodnutí. On se určitě vždycky rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, ale potřebuje vědět, co pacient skutečně chce a potřebuje.

Proto jsem zmiňovala důležitost znalosti pacienta. Proto je nesmírně důležitá také komunikace.

Je moc hezké, jak jsme se od automatizace dostali k jednoznačné roli člověka. A je otázka, jestli na to my lidé budeme mít. Technologicky sice stále rosteme, ale morálně zůstáváme na podobné úrovni jako před 5 000 nebo 10 000 lety.

Cítím to podobně. Proto jsme se možná takovým velkým obloukem dostali k tomu, o čem jsem mluvila hned na začátku. Tedy, že elektronizace, robotizace, automatizace, kybernetika jsou důležité, ale s určitou rozvahou a rozumem. Rozhodně nesmíme podceňovat roli člověka. Robot asi chybu neudělá, pokud o něho budeme pečovat a udržovat, ale musíme si uvědomit i další věc. Každý z nás je stále bytost složená z bio-psycho-sociálních složek, které potřebují určitou saturaci. Bez toho strádáme. A to jsou věci, které stroj skutečně nemůže nahradit. Myslím si, že jsou umělé inteligence, které do určité míry mohou i něco z toho naplňovat, ale určitě ne úplně. Je to vlastně i nebezpečné. Dá se říct, že Karel Čapek byl velkým vizionářem, protože problematika R.U.R. je více a více aktuální. Opravdu se může stát, že umělá inteligence bude jednou chytřejší než my, a nakonec bude ovládat ona nás.

Proč si, Michaelo, myslíte, že se mladá generace vrhá do osamocení a odosobnění, které lze často najít v online prostředí?

Je dobré si uvědomit, že poslední 3 roky mladí neměli moc jiných možností. Všechna prostředí, kde v reálném světě mohou vyhledávat kontakty jako třeba ve škole, při mimoškolních aktivitách, v různých klubech a tak podobně, byla hodně omezena. Komunikace prostřednictvím sociálních sítí a další elektronická komunikace tak byla do určité míry jediná možnost jejich spojení se světem.

Nic víc v tom není?

Myslím si, že to samozřejmě souvisí i s postupným převáděním všech možných vymožeností do online prostředí. Podle mě se jedná o záležitosti, na kterých si lidé velmi rychle vytvoří určitou závislost. Na člověka se hrnou stále nové a nové podněty, takže se nemusíte moc zamýšlet a proplováte obsahem bez toho, aby byl jedinec tolik vidět. Díky tomu dokážete svou skutečnou identitu jistým způsobem skrývat, a proto může online svět u mladší generace vytvářet větší pocit bezpečí než komunikace na přímo, kde může dojít třeba k nějakému ztrapnění. Sama na sobě vnímám, jak je mi komunikace s ostatními lidmi postupem věku stále příjemnější. Člověk je více trénovaný, netrpí předsudky, mindráky a tak podobně.

Jak si myslíte, že bude ve vaší oblasti vypadat trh práce? Budou možnosti uplatnění a pozice přibývat, nebo mizet?

K určité diverzifikaci v rámci pracovních pozic dojde. Možná se ale jenom přejmenují anebo se budou zaměřovat na něco trochu jiného. Řekla bych, že služby v oblastech, kterým se věnuji, jsou z hlediska technologií a elektronické komunikace stále hodně pozadu, takže potenciál k rozvoji je pořád velký. Dokážu si představit, že některé pozice můžou zmizet, ale to také souvisí s investicemi. A osobně si nejsem jistá, jestli ve finále nezaplatíte víc za elektronizaci a udržování softwaru, než kdybyste zaměstnávali na tu práci někoho fyzicky.

Ekonomické hledisko je rozhodně zajímavé.

Takhle to vidím, i když to nemám propočítané, takže se třeba mohu plést. Kolem sebe ale vidím, že je stále větší problém sehnat lidi, kteří se umí o dané programy starat. Navíc je to čím dál více nákladné. Vzhledem k obrovským objemům dat, které se shromažďují, je potřeba dělat aktualizace stále častěji a častěji. Vážně nevím, jestli ve finále nedojdeme k určitém stropu maximálního využití a nebudeme se postupně vracet zpět. Navíc, striktně individuální řešení vám poskytnete zase jenom člověk.

KGBS INTRO

Katz-Griffin: nový brand pro naše konzultační služby.

SANEK má za svou historii na kontě bezmála 250 realizovaných projektů. Jsme zavedeni jako ti, kdo dělají na míru vzdělávání a rozvoj (zejména) managementu. Méně známou skutečností je ale fakt, že zhruba třetina našich projektů je konzultační povahy

a zaměřuje se na přímou manažerskou práci a podporu, nikoli primárně na vzdělávání. Počet takových projektů se v poslední době zřetelně zvyšuje. Aby si SANEK zachoval čitelnost a jasné zaměření na vzdělávání, zakládáme divizi Katz-Griffin Business Services, která se zaměří na konzultační práci, interim management a outsourcing.

NA JEDNÉ LODI

Domluvit se je někdy celkem velký oříšek. A to i v případě, že mluvíme stejným jazykem a bydlíme třeba jen jeden vchod od sebe. Jak se pak domluvit, když na druhé straně stojí člověk, který má jiný rodný jazyk, jiné kulturní zázemí, a navíc je v zemi, kde „to funguje prostě jinak“? Pro tyto situace máme

workshopy Na jedné lodi. S cizí kulturou, zvyky, stylem práce a požadavky zde seznamuje dvojice lektorů: Čech a příslušník dané národnosti (v současné chvíli Polsko, Ukrajina, Bulharsko). Kdybychom točili film, bude se jmenovat „Všechno, co jste kdy chtěli vědět o práci s cizinci (ale báli jste se zeptat)“.

SUCHEJ ÚNOR

Alkohol je droga. Jakkoli společensky uznávaná, a dokonce někdy i adorovaná, přece droga. Má za sebou nejen decimaci původního indiánského obyvatelstva v Severní Americe, ale i mnohem masivnější decimaci morálky (pracovní i soukromé), vztahů a výkonu lidí.

Jednou z důležitých a sympatických aktivit, zabývající se alkoholem, je Sucheť únor týmu okolo Petra Freimanna. Konstatuje, nementoruje. Je pozitivní, nestraší. Motivuje, nevyhrožuje. Najděte si chvíli a seznamte se. Doporučujeme :-). I když zrovna není únor...

úspěšné zakončení

Leadership Training Programme

INDORAMA
VENTURES

trvání 8 měsíců

od června 2021 do ledna 2022

95 účastníků

rozděleno do 9 skupin

6 lektorů-facilitátorů

4 v Čechách
2 na Moravě

3 skillsets

9 kompetencí

45 workshopů

360 hodin práce

18 konzultačních setkání

skupinové
individuální

spokojenost účastníků s programem

průměrné hodnocení
4,2 bodů z 5

spokojenost účastníků s lektory-facilitátory

průměrné hodnocení
4,9 bodů z 5

Děkujeme za důvěru.

AKTUÁLNĚ PRACUJEME PRO

autoneum

IB
XR

BOSCH

DENSO

schoeller
Křešice

CHCETE SE O NAŠICH
SLUŽBÁCH
DOZVĚDĚT VÍC?

Volejte nebo pište:

Tereza Skřivanová
+420 607 179 919

terezka.skřivanova@sanek.cz

